

På sluttampen

GÖR UPPTÄCKTSFÄRDER OCH DYK VIRTUELLT

Den 23 september öppnade Sveriges nyaste museum: Vrak - Museum of Wrecks på Djurgården i Stockholm. Här får besökaren dyka ner i det förflutna med hjälp av olika digitala lösningar.

Redan i första utställningen förflyttas besökaren till Östersjöns botten med hjälp av en omslutande filmupplevelse där Östersjön talar. I nästa rum gestaltas det mytomspunna vraket "Resande man" i skala 1:1 och besökaren får uppleva känslan av att röra sig igenom ett skeppsvrak från 1600-talet.

- Tanken med utställningen om Resande man är att komma så nära det bara går av att vara på vraket, berättar Odd Johansen, museichef på Vrak och fortsätter:

- Museet ska visa allt det spännande som finns på Östersjöns botten. Det finns fynd som är mer än 10 000 år gamla. Att det bevarats så väl beror på de speciella förhållanden som råder i Östersjön och som inte har sin motsvarighet någon annanstans i världen.

Trappan mitt i museet markerar och symboliserar en övergång från perspektivet under ytan till det som finns över.

- Här släpper takfönstret in dagsljuset ovanifrån för att skapa samma känsla som en uppstigning upp till vattenytan efter ett dyk i Östersjön, menar Odd Johansen.

På museets övervåning börjar utställningen. Det delade havet på stenåldern och färdas genom Östersjölandernas gemensamma historia i sex olika nedslag som slutar med Estonias förlisning 1994. I utställningen Uppdraget berättas mer om hur museets dykande marinarkologer arbetar. Det går att utforska vrak genom verklighetstrogna VR-dyk, arkiv-dyk och spel. Här får besökaren själv ta på sig rollen som marinarkolog och lösa ett marinarkologiskt uppdrag, steg för steg.

Vraket "Resande man" visas i skala 1:1. FOTO: ANNELIE KARLSSON.

Skeppet Vasa är ett fantastiskt exempel på Östersjöns hemliga och unika kulturarv. Upptäckten och bärgningen i början av 1960-talet utvecklade marinarkologi som ett eget vetenskapligt fält. Det nya museet tar ytterligare ett steg inom ämnet och blir ett nav för vrak, nya upptäckter och forskning runt hela Östersjön.

- Det berättar vi till exempel med filmer, digitala 3D-modeller och hologram. Vi låter fynden ligga kvar på botten där de bevaras allra bäst, vilket också är hållbart.

Museet inryms i en unik byggnad, en gammal båthall ritad av arkitekt Paul Hedqvist 1941. Fahlander Arkitekter har varsamt byggt om huset med hållbara material som betong, ek, stål och glas som går att associera till hav, skepp och strandbotten. Vrak ligger vid det nyinvidgade promenadstråket Djurgårds-

strand, som knyter ihop flera museer och restauranger.

På webbsidan www.vrak.se/sv/ kan du djupdyka på olika fynd och se filmer med mera. ↓

Fakta | Vrak, Museum of Wrecks

Vrak är ett nytt museum som berättar om Östersjöns unika vrak och lämningar. Ingen annanstans i världen finns det så många välbevarade vrak som i Östersjön. Vrak tar deras berättelser till ytan, men låter vraken och andra föremål ligga kvar på botten där de bevaras bäst. Vrak är systemmuseum till Vasamuseet och ingår i Statens maritima och transporthistoriska museer.

SJÖVÄGEN

NR 7.
OKTOBER 2021

INTERNTIDNING FÖR OSS SOM ARBETAR I FÄRJEREDERIET

CYBERSÄKERHET
Så skyddar vi oss

DYK VIRTUELLT
Nya museet Vrak

LEDARSKAPSPROGRAMMET
Presenterar deltagarna

VÅGRÄTT LEVER

Lika villkor och respekt för alla ombord

Har du använt ditt friskvårdsbidrag?

Passa på annars! Tänk på att kvitton för 2021 ska lämnas senast 10 december. Läs mer i Förmånsportalen i Heroma.

REDERICHEFEN
har ordet

ERIK FROSTE

Förändring i luften

Sommaren, ledigheten och värmen försvann och hösten är här i stället. Jag tycker om hösten, klar luft, lagom temperatur och mycket färger. Mörkret hade jag dock klarat mig utan. Det mörknar redan klockan åtta där jag bor, dags att ladda pannlampan för kvällsturer i skogen.

Med hösten startar även verksamhetsplanering, VP, inför nästa år. Investeringar, ombyggnader, varvsbesök, utbildningar och mycket annat ska planeras. Måldelningsarbetet är en del av detta. Trafikverket har sina mål. Vi på Färjerederiet har våra mål för vår verksamhet och i måldelningsarbetet är det dags för dig att ta fram era mål. Här har varje led, verksamhet, varvsenhet möjlighet att välja mål som ska arbetas med under nästa år.

Det blir inga konferensanläggningar i år. Alla möten konverteras till digitala. Det blir annorlunda, kanske lite tråkigare, men som Folkhälsomyndigheten rekommenderar reser vi bara när vi måste.

Pandemin har skyndat på digitaliseringen av vår möteskultur, mera Skype och mindre fysiska möten. Vi ser digitaliseringen överallt i våra telefoner, på FLS och sociala plattformar vi besöker.

”Vi ser digitaliseringen överallt - våga testa”

Alldeles säkert kommer det att fortsätta förändras i framtiden. Det upplevs som

svårt och kanske skrämmande för några. Men som alltid i livet handlar det om att våga testa och öva. För ett tag sedan var det kontanter som gällde, och vi betalade räkningar med avier som vi fick med posten. Numera swischar vi även när vi köper fika på barnens träning och betalar räkningar i mobilen eller datorn utan att reflektera över det.

Jag uppmanar alla till att bejaka och testa även i arbetslivet. Vi har alla ett eget ansvar för att ta del av samhällsförändringar.

INNEHÅLL

3 Cybersäkerhet i fokus. Hur skyddar vi oss mot angrepp?

4 Jobba IT-säkert!

6 Sjöloggen med Utkiken Framtida elbehov, Lunchsnacket 4 med mera.

8 Sjöfartens Metoo-upprop i SVT-program. Intervju med Kajsa Jersler Fransson, en av grundarna till #Lättaankar.

9 Vågrätt - för en jämställd sjöfart.

12 På sluttampen Upptäck vraken på sjöbotten virtuellt på det nya museet Vrak.

11

Henrik Görling har varit på Visingsöleden i 25 år. Nu är han en av deltagarna i ledarskapsprogrammet.

5

Möt en kollega:
Petra Fristedt
HR partner

8

Kajsa Jerler Fransson berättar om sjöfartens Metoo-upprop i SVT:s programserie #Metoo hösten som förändrade Sverige. FOTO: SVT

Tipsa redaktionen

Vi tar gärna emot tips, synpunkter och idéer. Skriv till oss på: sjovagen@trafikverket.se

SJÖVÄGEN ÄR TRAFIKVERKET FÄRJEREDERIETS INTERNTIDNING

”Alla kommer fram smidigt, grönt och tryggt” är Färjerederiets vision. Pålitliga, engagerade, modiga och affärsmässiga är våra värderingar. **Ansvarig utgivare:** Erik Froste. **Redaktör:** Lena Wandrell **Design och layout:** Form and event, Trafikverket. **Tryck:** BrandFactory. **Omslagsbild:** Katharina Norén, generaldirektör, Sjöfartsverket Foto: Niklas Fast. Mejla sjovagen@trafikverket.se. Sjövägen är till för dig som är anställd i Färjerederiet. **ISSN:** 2001-4503

Cybersäkerhet I FOKUS

I somras råkade Coop och flera andra affärskedjor ut för it-haveri på grund av ett ransom-ware-angrepp. FOTO: MOSTPHOTOS.COM

Nu startar informationssäkerhetsmånaden Tänk säkert som pågår under oktober.

MSB och Polismyndigheten driver den årliga kampanjen och många företag och organisationer i Sverige sluter upp för att sprida de viktiga budskapen för att fler ska få ett säkert uppkopplat liv.

Det senaste året har attacker mot företag och organisationer uppmärksammats, till exempel har antalet ransomware-attacker mot företag mer än fördubblats 2020, jämfört med 2019. Men även privatpersoner drabbas.

I dag är många it-system inte längre enbart ett stöd för verksamheten, utan en förutsättning för att verksamheten ska fungera. Det finns ett större beroende mellan olika it-system. Dessa beroenden

sträcker sig både inom och mellan organisationer såväl som både inom och mellan länder. Därför gäller det för både myndigheter och företag att förebygga och åtgärda säkerhetsbrister i verksamhetskritiska system.

”De cyberhot som riktas mot Sverige är mångfacetterade... kommer både från kriminella och andra stater”

Det kan vara att skaffa sig obehörig åtkomst till information som angriparen

finner värdefull. Det kan också vara att skapa oreda i, eller skada, it-system. Ett angrepp kan i många fall ha som mål att ge någon form av ekonomisk vinning för den som angriper.

I och med digitalisering, specialisering och utkontraktering präglas i dag det svenska samhället av många och komplexa så kallade digitala leveranskedjor.

Genom att angripa it-system hos olika it-leverantörer, eller deras underleverantörer, kan olika hotaktörer få tillgång till it-miljöer och infrastrukturer varifrån det är möjligt att komma åt många andra it-miljöer hos kundorganisationer. Detta har visat sig vara en attraktiv metod för olika hotaktörer som antingen vill stjåla information eller komma åt it-system för att kunna låsa ned dem och kräva lösensumma av de drabbade (ett så kallat ransom-

→ ware-angrepp). De digitala leveranskedjorna spänner idag över hela världen. Ett angrepp mot ett bolag i Europa såväl som på en annan kontinent kan därför få allvarliga konsekvenser för myndigheter, företag och privatpersoner i Sverige.

De cyberhot som riktas mot Sverige är mångfacetterade och kan kopplas till flera olika typer av aktörer. I huvudsak kan de delas upp i statliga aktörer och kriminella grupperingar.

I viss omfattning förekommer även ideologiskt motiverade aktörer, såsom hacktivister eller grupperingar med terrorkopplingar. Statliga aktörer som genomför cyberangrepp mot Sverige har oftast som syfte att inhämta information som kan gynna det egna landets utrikes- och säkerhetspolitiska intressen, eller att stärka det egna landets ekonomi och industriella utveckling genom industri-spionage.

Kriminella grupperingar som genomför cyberangrepp vill i de flesta fallen tjäna pengar genom till exempel ransomware-attacker där utsatta företag krävs på lösensummor, medan ideologiskt motiverade aktörer tenderar att agera enligt sina egna formulerade agendor.

Metoder och verktyg för cyberangrepp utvecklas ständigt och hotaktörernas spelplan förändras i takt med både teknik- och omvärldsutvecklingen. De flesta cyberangrepp sker ofta med hjälp av enkla metoder. Att ha brister på grundläggande nivå i sin egen, eller i sina leverantörers it-säkerhet, kan därför vara mycket allvarligt och bli kostsamt för såväl den egna organisationen som för samhället i stort. ⚡

Fakta | MSB

Du kan hitta mycket information och tips på MSB:s webbplats informationssakerhet.se

MSB är en del av det Nationella cybersäkerhetscentret tillsammans med Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarmakten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Post- och telestyrelsen (PTS) och Försvarets materielverk (FMV). Syftet är att stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot.

FOTO: MOSTPHOTOS.COM

Informationssäkerhet för oss medarbetare

Informationssäkerhet är en viktig del av ett säkert och kvalitativt arbetssätt, där Färjerederiets medarbetare behöver bidra till god informationssäkerhet i sitt arbete oavsett roll och ansvarsområde.

Vilket ansvar har du för informationssäkerhet i Färjerederiet Trafikverket? För att undvika onödiga störningar och incidenter, som kan vara både dyra och tidskrävande att åtgärda, behöver informationssäkerhet vara en naturlig del av Färjerederiets Trafikverkets arbetssätt. Informationssäkerhet för oss handlar om att skydda vår information från obehörig åtkomst, manipulation och oönskad radering samt att säkerställa att informationen finns tillgänglig när vi behöver den.

Alla medarbetare behöver bidra till att upprätthålla en god informationssäkerhet inom Färjerederiet Trafikverket genom att göra bland annat följande:

Klassa, märka och hantera information utifrån konfidentialitet i syfte att värdera och uppmärksamma omgivningen på vilken intern hantering som krävs för att skydda informationen på rätt sätt. En konfidentialitetsnivå kan exempelvis peka på att informationen måste krypteras innan den mailas.

Vara uppmärksam på och rapportera misstänkta incidenter till Användarstöd IT. Rapportera hellre en gång för mycket

om du misstänker att en incident skett exempelvis om du mottagit ett misstänkt mail eller sett att en dörr som vanligtvis är låst står uppställd.

Använda säkerhetsfunktioner på rätt sätt, exempelvis att du följer Trafikverkets lösenordspolicy när du väljer lösenord till ditt användarkonto, och att du inte förändrar skyddet mot skadlig kod installerat på din dator.

Lagra information på rätt ställe, exempelvis i arbetsrum eller i någon annan av Trafikverket godkända applikationer. Lagring av information på C:-disken (exempelvis skrivbordet) ska undvikas för att säkerställa att säkerhetskopiering och återställning av informationen är möjlig.

Använda IT-verktyg och tjänster godkända av Trafikverket. Det innebär till exempel att inte använda andra e-posttjänster än Outlook, att inte använda Dropbox eller andra molntjänster som inte är godkända av Trafikverket. Att använda i inte godkända tjänster kan innebära informationsläckage av viktig information och/eller att Trafikverket inte efterlever lagar.

Om du inte gått den obligatoriska kursen: Grundläggande informationssäkerhet eller behöver fräscha upp dina kunskaper finns den gratis på Trafikverksskolan. ⚡

Petra Fristedt
HR partner

Petra Fristedt, nyanställd HR-partner på kontoret i Vaxholm Vaxholm.

Petra började på Färjerederiet den 1 oktober men har jobbat med HR-frågor i tjugofem år både statligt och privat. I grunden har hon en fil.kand i ekonomi och har även läst arbetsrätt, psykologi och ledarskap. – Jag brinner för arbetsrätt och ledarskapsfrågor. Det är viktiga grundpelare inom HR-funktionen, säger Petra.

Närmast jobbade hon som HR-Business partner på Kronans apotek med västra och södra regionen i Sverige.

– Där hade jag en specialistfunktion i arbetsrätt. Men jag har arbetat brett med HR-frågor i mitt yrkesliv, med både medarbetare och chefer.

I många år arbetade hon på Svevia. – Jag trivdes på Svevia och tycker att detta verkar vara ett liknande arbete,

med verksamhet i hela landet.

Svevia AB, ursprungligen Vägverket Produktion, är ett fristående statligt bolag med verksamhet i hela Sverige. Svevias affärsidé är att bygga och sköta om Sveriges vägar och infrastruktur.

– Det påminner om Färjerederiet fast här har vi hand om trafiken över vattnet i stället för att anlägga och underhålla vägar. Jag tycker verksamheten är spännande. Båtar är roligt! Jag vill lära mer om Färjerederiet så jag kan förstå verksamheten.

Petra hoppas på att med sin erfarenhet och kompetens kunna bidra till att utveckla HR arbetet inom Färjerederiet.

– Det är roligt att utveckla verksamheter och det finns alltid saker att göra inom ledarskap, avtal med mera. Jag ser fram emot ett gott samarbete med alla kollegor, chefer, medarbetare och fackliga parter.

"Jag ser fram emot ett gott samarbete"

Jag har fått en bra introduktion och ett positivt mottagande på färjerederiet och det verkar vara en trivsamt arbetsplats.

Petra är en skärgårdsmänniska. Hon har skepparexamen och har tidigare seglat mycket på fritiden, dock har det inte blivit så mycket av det på senare tid.

– Jag gillar att vara på sjön och bor på Ingarö i Stockholms skärgård. Så hjärtat klappar lite extra för att nu jobba med de gula färjorna som servar människor runt om i vårt land. ⚡

PETRA FRISTEDT

Bor: på Ingarö
Familj: två tonåringar 13 och 16 år
Fritid: gillar att vara ute i naturen, skärgårdslivet och utomhusaktiviteter som cykling, långfärdsskridskor, skidor, men även gym och yoga

MYCKET BRA RESULTAT VID ÅRETS REVISION

● **Nyligen genomförde** Rise uppföljningsrevision av ISO 14001, 45001 och 9001. Då Färjerederiet finns på 45 ställen är ett omfattande arbete som pågår året runt. Resultatet av vårt långsiktiga arbete med enklare ledningssystem, process-, avvikelse- och förbättringsarbete samt allmän ordning och reda börjar verkligen ge resultat. Noll större avvikelser, 22 mindre och 20 förslag till förbättringar blev det i år!

– Jag är väldigt nöjd att alla i organisationen gör ett så bra arbete, säger Erik Froste, rederichef.

Nu är det viktigt att vi släcker de avvikelser vi fick och tar till oss förslagen på förbättringar. Nästa år är det certifieringsrevision och då ska allt vara på plats. ↓

Alla de små detaljerna ska ses över för att få bra resultat. FOTO: HANNA HAGBERG

FÄRJEREDERIETS NYA VARDAG

● **Trafikverket har haft** fortgående information på intranätet om hur arbetet efter restriktionerna kommer att se ut. Alltså vår "nya vardag", vi kommer inte att helt sonika gå tillbaka till det som var, utan gå vidare till det som är nytt. En blandning av det gamla och den digitalisering som skedde under pandemin kan man säga. Vår operativa verksamhet kommer nog att känna igen sig mest, men även där kommer vi att se över hur den nya vardagen kan anpassas i form av möten och utbildningar med mera. Medarbetarna kommer bli delaktiga via workshops och ledningsgruppen kommer se över förutsättningar för resor, IT-utrustning och liknande. ↓

Framtida elbehov

● **Ökad elektrifiering** gör det möjligt att minska koldioxidutsläppen. Inom Trafikverket konstateras också att en tillräcklig elförsörjning är en förutsättning som berör nästan hela verksamheten och det är viktigt att vi har en samlad bild av det framtida elkraftsbehovet. Det ställer också krav på en ökad dialog med elnätsbolagen om kommande kapacitetsbehov, vilket också ger bättre planeringsunderlag till elnätsbolagen. Det är även viktigt att vi tar fram åtgärdsplaner för att hantera eventuella risker med den ökade elektrifieringen. ↓

FOTO: MOSTPHOTOS.COM

50 kronor litern
Enligt Trafikverket måste 55 procent av de fossila drivmedlen ersättas av biodrivmedel till 2030 för att nå målet. Då måste tillgången på biodrivmedel öka rejält jämfört med i dag. Lyckas inte det kan bränslepriset hamna på 50 kronor litern år 2030, enligt Trafikverkets rapport från förra året.

NY UPPDATERING AV FRAS OCH OLJEDAGBOKEN

● **Den 11 oktober** blev en uppdaterad version av FRAS och oljedagboken tillgänglig i FLS.

I FRAS kommer nyheter som förbättrad sökbarhet på avvikelse ID vilket inte varit möjligt tidigare.

I oljedagboken kommer vi nu att börja reist-rera elförbrukning för eldrivna färjor och även bränsletillsatser som UREA (AdBlue). ↓

FOTO: MOSTPHOTOS.COM

NYTT AVTAL FÖR UNDERHÅLL PÅ LED

● **Den 1 oktober 2021** startade de nya avtalen för Underhåll av vägfärja på färjeled.

Nytt i detta avtal är att det omfattar fler teknikområden och att vi, vid avrop, kan välja mellan tre nivåer avseende inställelsetider beroende på hur akut behovet är.

Tilldelning av kontrakten har skett nära avtalsstart och implementeringsarbetet är påbörjat men inte klart. Till dess implementeringen är genomförd görs beställningar genom direktkontakt med leverantörerna via mail eller telefon. DC/SC och DT för de berörda lederna har fått aktuella kontaktuppgifter. ↓

FOTO: MOSTPHOTOS.COM

Ingen bro till Fårö

Det blir ingen bro till Fårö. FOTO: KASPER DUDZIK

● **Trafikverket och Region Gotland** är överens. Det blir ingen bro till Fårö.

Gotlands Allehanda skriver att i maj 2013 presenterade Trafikverket utredningen om en broförbindelse. Frågan har därefter i flera år bollats fram och tillbaka mellan Trafikverket och Region Gotland.

2019 satte Trafikverket ner foten och klargjorde att staten inte är beredd att satsa mer än 650 miljoner kronor på en broförbindelse. Kostnader därutöver måste regionen svara för, och de kunde bli flera hundra miljoner för planläggning och andra kringkostnader.

Regionen svarade att inriktningsbeslutet var oacceptabelt, och påpekade att en bro behövs för Fåröbornas trygghet, service och utveckling av näringslivet.

Regionfullmäktige beslutade trots det i februari i år att diskussionen med Trafikverket skulle fortsätta med målet att förbättra färjetrafiken. Nya kontakter togs som skulle leda fram till en gemensam avsiktsförklaring. Nu är den klar. Förslaget om en bro är historia. Arbetet framöver har två punkter, att utveckla färjetrafiken och förbättra trafiksäkerheten på Fårö. ↓

Ny mobilplattform i Trafikverket

● **Trafikverket byter ut** sin mobilplattform under hösten 2021 och under våren 2022. Detta görs bland annat för att det ska bli smidigare och säkrare för dig att komma åt vårt interna system med din mobiltelefon.

Införandet av en ny mobilplattform för mobila enheter är en stor omställning som berör samtliga anställda och samtliga konsulter inom Trafikverket. Det du som användare främst märker är att vi ersätter SecureHub, med tillhörande apparna SecureMail och SecureWeb, för att få möjlighet att istället använda mobilens standardappar. Den nya mobilplattformen heter MobileIron.

Bytet görs av flera skäl. För dig blir det både lättare och säkrare att komma åt Trafikverkets interna system och information.

Bytet genomförs för att befintlig plattform går mot en molnlösning som inte är tillräckligt säker för att användas av Trafikverket.

På lång sikt blir det möjligt med en standard för all autentisering och publicering av egenutvecklade och licensierade appar på mobilenheter.

Du får mer information via intranätet och via riktat mail när det är dags för din enhet att bytas ut eller anpassas till MobileIron.

Det kommer att finnas detaljerad information om hur du gör på IT-självhjälp. ↓

FOTO: MOSTPHOTOS.COM

UTKIKEN

"Hemsöfärjan fick linhaveri - löstes snabbt"

Vid 15-tiden under tisdagen inkom ett larm till SOS alarm. Det visade sig att linan som går mellan Hemsön och Strinningen fått linhaveri." *allehanda.se, 2021-10-12*

"Färjeläget i Öregrund får en uppfräschning"

Under ett par veckor trafikerar Gräsöfärjan endast reservläget i Öregrund, medan underhållsarbete utförs på det ordinarie färjeläget." *unt.se, 2021-10-12*

"Aurora Botnia dras med förseningar - Flera faktorer ligger bakom"

Wasalines nya färja Aurora Botnia har ända sedan trafikstarten dragits med förseningar." *yle.fi, 2021-10-11*

"Fragancia tar vägen över djupet"

Hon byggdes 1971 i Åmål, är 74 meter lång och kan ta ombord 36 bilar och 247 passagerare. Mitt i hängde med färjan Fragancia som går mellan Värmdö och Rindö, varje dag, året runt." *mitti.se, 2021-09-28*

"Öckerös toppolitiker sluter upp bakom bromotståndarna"

Öckerö kommun kommer inte ställa sig bakom ett beslut att bygga en bro från Hisingen. Åtminstone inte förrän 2035." *Göteborgs-Posten, 2021-10-10*

"Jätteövning på fartyg: Abandon the ship"

Det brinner på färjan! Alla måste snabbt ut och räddas via rutschkanor och räddningsflottar. Under fredagen genomförde Stena Line en stor säkerhetsövning i Verkö hamnen." *sydostran.se, 2021-10-08*

"Färja till Kosteröarna elektrifieras - mål om nollutsläpp"

En av färjorna till Kosteröarna elektrifieras." *dagenssps.se, 2021-10-01*

"Sjöfartens omställning närmar sig"

Upprop, lagförslag och rapporter. Det duggar tätt på sjöfartssidan just nu. Förrförra veckan gick 150 industriföretag ut i ett upprop och uppmanade regeringar att sätta press på sjöfarten." *it-hallbarhet.se, 2021-10-08*

Sjöfartens Metoo-upprop med i SVT-serie

”Metoo – hösten som förändrade Sverige” heter den tv-serie i åtta avsnitt som handlar om Metoo-uppropen i olika branscher i Sverige

I serien möter vi många av de kvinnor som gjorde att Metoo-rörelsen i Sverige fick en annan kraft här än i övriga världen. Rachel Vogelstein, professor vid Georgetown Law School i Washington, beskriver varför:

– I andra länder handlade metoo om att peka ut enskilda kända personer. I Sverige slöt sig tusentals kvinnor samman och berättade om sina egna erfarenheter: ”Det här hände mig!”. Det gav en enorm kraft.

I serien får vi ta del av vittnesmål från kända och okända kvinnor från hela Sverige som valt att träda fram och berätta om sina erfarenheter av sexuella trakasserier och övergrepp.

Allt började hösten 2017 när Hollywoodstjärnan Alyssa Milano skrev ett inlägg med hashtaggen #metoo och på ett dygn hade hashtaggen 12 miljoner inlägg.

”Existerar ens kvinnan som inte varit med om det? #metoo” skriver tvåbarnsmamman Bibi Good från Arvidsjaur på Twitter en dryg timme efter Milanos inlägg. Det som kom att bli det första metoo-inlägget om sexuella trakasserier och övergrepp i Sverige.

Metoo exploderar i hela världen men handlar mest om olika kända personers övergrepp - medan Sverige avviker med sin strida ström av branschupprop. Turen

kom till det starkt mansdominerade försvaret och sjöfarten, och där bryts tystnaden med härresande vittnesmål. Nu reagerar de ansvariga - samtidigt som de allra flesta svenska män fortsätter att tiga. I avsnitt 4 i tv-serien möter vi Cajsa Jersler Fransson, som var med och startade #lättaankar.

Historierna under hashtaggen #lättaankar blottlägger stora problem med sexuella trakasserier inom sjöfartsbranschen. Cajsa Jersler Fransson har varit involverad i metoo sedan 2017 och tycker att rörelsen fick branschen att ta vittnesmålen på allvar, berättar hon.

Under hashtaggen #lättaankar publicerades – och publiceras fortfarande – berättelser om trakasserier och övergrepp mot kvinnor inom sjöfartsbranschen. Uppropet mynnade ut i det branschgemensamma samarbetet Vågrätt. Cajsa Jersler Fransson är med i Vågrätts arbetsgrupp och administrerar #lättaankar. Hon har utsetts till Sjöfartsverkets likabehandlingssamordnare och hon arbetar inom verkets forsknings- och innovationsavdelning.

– Vi har fått rederierna att förstå hur allvarligt det här är, säger hon.

– Tjejerna som är med i #lättaankar har någonstans att berätta, vilket leder till att de tar mindre skit, så det går inte lika långt. Men sen har det ju inte hänt någonting alls med de som trakasserar, det pågår fortfarande och det är enormt frustrerande.

Cajsa Jersler Fransson beskriver en utsatt arbetstillvaro i en mansdominerad bransch.

– Jag skulle säga att sjöfarten har ungefär lika mycket djävulskap som andra väldigt mansdominerade branscher. Men så lägger man på aspekten att man inte kommer hem på kvällen. Det vet också förövarna, de kan göra saker eftersom det inte går att anmäla direkt, säger hon.

Ändå har Metoo lett till stora förändringar, tycker Cajsa Jersler Fransson. I form av forskningsprojekt, samarbetsprojektet Vågrätt – men kanske framförallt i branschens attityd när någon larmar.

– Sjöfarten är fokuserad på säkerhet, men säkerheten har kommit efter olyckor. Med Titanic så såg vi att vi måste ha livflottar till alla, med Estonia så såg vi att vi måste ha bättre bogvisir och väderförhållanden, säger hon och tillägger:

– Det kanske krävs en katastrof för att vi ska ändra vårt sätt att jobba på. Och magnituden detta hade liknar en katastrof.

Ett år efter att Metoo-uppropen startade instiftades Metoo-dagen som officiell temadag i den svenska kalendern. Det gjordes med ett enda syfte: Att försäkra oss alla om att kraften i #metoo-rörelsen och frågorna den lyfte lever kvar.

Lördagen den 16 oktober på Moderna Museet i Stockholm deltog vår rederichef Erik Froste och Cajsa Jersler Fransson i en panel som diskuterade Metoo i sjöfarten. ☘

Katarina Norén generaldirektör, Sjöfartsverket. FOTO: NIKLAS FASTH, SJÖFARTSVERKET

Vågrätt

- nolltolerans mot trakasserier och särbehandling

#Lättaankar, sjöfartens eget metoo-upprop satte en stark lampa på allvarliga arbetsmiljöproblem inom sjöfarten, och det branschgemensamma uppvaknandet blev också ett gemensamt arbete mot sexuella trakasserier och kränkande särbehandling, och inte minst ett arbete för en inkluderande och trygg arbetsmiljö, för alla. Det arbetet samlas under projektnamnet Vågrätt, och som lett till Vågrätts avsiktsförklaring som undertecknats gemensamt.

Inom ramen för branschsamarbetet Vågrätt har några av de största aktörerna inom svensk sjöfart skrivit under en gemensam avsiktsförklaring för ett långsiktigt arbete med att förbättra den sociala arbetsmiljön med avseende på diskriminering och kränkande särbehandling. Visionen är en sjöfart med en arbetsmiljö i världsklass och målet är att sjöfarten ska vara en arbetsplats där alla känner sig trygga, jämlika och välkomna.

– Om fem år ska minst 30 procent av studenterna på sjöbefälsutbildningarna vara kvinnor. Branschen ska ha sett över sina arbetsvillkor och lyckats prestera en image som lockar en bredare grupp

”I grund och botten handlar det om framtiden för en hel bransch”

sökanden än idag. Orden är Katarina Noréns, Sjöfartsverkets generaldirektör, när hon ger uttryck för sin förhoppning om hur långt arbetet mot en jämställd och trygg sjöfart ska ha kommit om fem år.

– Avsiktsförklaringen är ett viktigt steg för branschen och en ledstjärna för hur vi tillsammans ska arbeta, säger Katarina Norén som menar att #lättaankar gjorde det helt tydligt att sjöfartsbranschen inte gjort tillräckligt för att skapa en inkluderande arbetsmiljö, särskilt inte för kvinnor.

– Det betyder också att vi inte tagit vara på möjligheten till en mer effektiv och innovativ verksamhet, säger hon och påpekar att forskningsresultaten är tydliga med att en arbetsmiljö som välkomnar och tar tillvara olikheter också är den mest effektiva och kreativa.

Avsiktsförklaringen är ett historiskt dokument om nolltolerans mot diskrimi-

nering och kränkningar, men det krävs också verkstad för att förebygga och agera på rätt sätt när någon blir utsatt på arbetet.

Vad ska vi göra med dem som inte lever upp till kravet på nolltolerans?

– Vi har rutiner att använda oss av om någon kränker eller diskriminerar, men för att rutinerna ska användas rätt och få effekt behöver vi utbilda och stödja våra chefer att agera snabbt när de ser tendenser till felaktiga beteenden. Det förebyggande arbetet på arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal är minst lika viktiga för att få en gemensam förståelse för problemet, men också för att gjuta mod i var och en att säga ifrån när man själv eller någon annan blir utsatt.

En del tror lite felaktigt att det här arbetet enbart handlar om kvinnors rätt till rimliga villkor men i grund och botten handlar det om framtiden för en hel bransch. Katarina Norén säger att det hittills varit enkelt att få med branschen och att det redan sker förbättringar, exempelvis att säkerhetsutbildningen för sjömän ändras. ☘

Cajsa Jersler Fransson

AUTOMATISK FÖRTÖJNING MINSKAR KOLDIOXIDUTSLÄPP

● **En ny fallstudie** av Starcrest Consulting Group visar att snabb förtöjning med Cavotecs automatiserade förtöjningssystem kan minska de årliga koldioxidutsläppen från containerfartyg med tiotusentals ton i en enda hamn. Om den installeras på varje containerterminal världen över kan tekniken spara koldioxid motsvarande en miljon bilar.

De senaste uppskattningarna visar att sjötransporter bidrar mellan två och tre procent av växthusgaserna, och prognoser tyder på att sektorns koldioxidavtryck kommer att växa i takt med att handelsvolymerna ökar. Flera initiativ syftar till att utveckla havsgående fartyg som drivs med nollutsläppsbränslen, men majoriteten av fartygen förväntas bränna tung eldningsolja i årtionden framöver.

Detta innebär att sjöfartsindustrin måste minska sitt koldioxidavtryck med befintliga fartyg för att bromsa koldioxidupbyggnaden i atmosfären och uppfylla Parisavtalets mål. Cavotec bad ledande miljökonstföretag Starcrest Consulting Group att uppskatta de potentiella miljöfördelarna med snabb förtöjning vid containerterminaler. Till exempel visar verktyget att tekniken kan minska koldioxidutsläppen med upp till 20 000 ton per år i de två San Pedro Bay -hamnarna i södra Kalifornien och en liknande mängd i Port of Oakland i norra Kalifornien. ↓

Automatiserade förtöjningar kan kraftigt minska koldioxidutsläppen. FOTO: CAVOTEC

TILLSVIDAREANSTÄLLDA

AUGUSTI

Stefan Larsson, befälhavare lin, Avanleden

NOVEMBER

Alf Andersson, motorman/matros
Tynningöleden

Stena satsar på "superfärjor" på Östersjön

● **Stena Line fortsätter** sin expansion på Östersjön och utökar både passagerar- och fraktkapaciteten på flera linjer. Rederiet meddelar man under 2022 sjösätter två nybyggda 240 meter långa superfärjor mellan Nynäshamn och Ventspils. Färjorna är av modellen E-Flexer som anses vara bland de mest moderna och bränsleeffektiva färjorna i världen. Samtidigt meddelar Stena Line att de under nästa år också utökar med två stora moderna färjor på linjen mellan Karlskrona och Gdynia.

Stena Line har trafikerat färjelinjen mellan Karlskrona och Gdynia i mer än 25 år. Under de senaste tio åren har verksamheten växt med 60 procent och är idag en av Stena Lines viktigaste färjelinjer med närmare 2000 avgångar mellan Karlskrona och Gdynia per år.

Mellan Nynäshamn och Ventspils sätter Stena Line in två helt nybyggda, ännu inte namngivna fartyg av modellen E-Flexer. De moderna nybyggda färjorna är 240 meter långa med en kapacitet för 1200 passager-

FOTO: STENA LINE

De nya fartygen av modell E-Flexer är 30 procent mer bränsleeffektiva än traditionella färjor.

rare, en ökning med 33 procent jämfört med befintliga färjor, samt totalt 3 600 längdmeter frakt- och bildäck, en ökning med 25 procent.

De nya fartygen är upp till 30 procent mer bränsleeffektiva än traditionella färjor tack vare optimerad design av skrov, propellrar, bulb och roder. För att ytterligare minska bränsleförbrukningen och utsläpp av växthusgaser kopplas fartygen till landström vid hamnuppehåll. Fartygen är också förberedda för att kunna konverteras till alternativa bränslen som flytande naturgas, metanol och batteridrift. ↓

Nu ska Trafikverket Labs bli verkstad

● **IKT-direktören Mathias Persson** var värd under invigningen:

– Trafikverket Labs är till för hela Trafikverket, så det är inte bara vi på IKT som kan använda det. Miljön kan även erbjudas till FOI-utförare samt andra samarbeten med externa parter, betonar Mathias.

Men vad är det då som ska göras i labbet?

– Förväntningarna från omvärlden och våra uppdragsgivare är att vi ska vara innovativa med korta ledtider. Här kan vi testa och demonstrera olika idéer för att stödja digitaliseringen av transportsystemet, berättar Fredrik Lémon, senior rådgivare IKT.

Och det ska vara högt i tak:

– Här ska vi våga misslyckas och ta lärdom av det. Men alla idéer ska först ske i dialog med det verksamhetsnära stödet, alltså de verksamhetsarkitekter och digitala strateger som finns i varje verksamhetsområde och centrala funktioner. Sedan får vi i innova-

tionsteamet prioritera idéer och POCar (proof of concept/koncepttest för genomförande). Jag har en känsla av att det kan bli trångt i labbet framöver, avslutar Fredrik.

Vill du ha tid i labbet och har något du vill testa eller demonstrera är det bara att höra av sig till labbet på mailadressen, som du hittar under kontakt nedan.

Vill du ha tid i labbet och har något du vill testa eller demonstrera är det bara att höra av sig till labbet på mailadressen: labs@trafikverket.se

PENSIONÄRER

NOVEMBER

Lars-Otto Persfjorden, befälhavare lin,
Malöleden

Lisabeth Helin, befälhavare lin, Malöleden

Tim Flink, befälhavare fri Vaxholmsleden

GRATTIS!

Peter Järleby, motorman/matros
Ljusteröleden, 60 år 10 november

Leif Lundvall, motorman/matros
Vaxholmsleden, 60 år 13 november

Lennart Öhman, befälhavare fri
Ekeröleden, 50 år 20 november

Ledarprogrammet omgång 3 drar igång i oktober

Den tredje omgången av Färjerederiets ledarprogram har fått fortsatt mycket positiv respons i verksamheten. Många har visat intresse för programmet och efter en urvalsprocess i flera steg har tre valts ut för att delta i den tredje omgången som pågår hösten 2021 – hösten 2022. Det känns väldigt motiverade och glädjande att det finns ett så starkt intresse av att vara med och utveckla rederiet mot framtiden!

Tanken är att programmet ska återkomma regelbundet och det blir nya möjligheter för alla som lämnat in intresseanmälningar men som inte blev uttagna denna gång.

Stort grattis till denna omgångs tre deltagare med följande motiveringar:

Henrik Görling

Motorman/
matros Visingsö.

Henrik har ersatt flera olika funktioner såsom DC/DT och BPL på Visingsöleden. Han har lång och gedigen erfarenhet av färjerederiet och varit med sedan

kommunen driftade färjan. Henrik har ett gott förtroende i gruppen och visat prov på att agera både snabbt och tryggt när det krävs.

– Jag sökte till ledarprogrammet för att jag tyckte det lät spännande att gå och hoppas att det blir en lärorik och spännande kurs och att få lära känna lite andra kollegor ute i landet.

Henrik har varit på Visingsöleden i 25 år. – Innan vi gick över till Trafikverket så var vi i Jönköpings kommuns regi. Har varit anställd i Trafikverket sedan 2010 då vi gick över.

Henrik är 50 år och bor med sin sambo ute på landet i Tranås.

– Jag tycker om att röra på mig på fritiden, springa, gå, vara ute i min trädgård och bygga lite nya saker.

Lisen Sundh

Motorman/
Matros på Furu-
sund. Har vikarierat som DC Norra Roslagen och DC Uppland under sommaren. Har imponerat under sitt vikariat och har visat prov på gott omdöme, stort engagemang och driv. På kort tid blivit uppskattad hos såväl kollegor, chefer och stödfunktioner.

Lisen sökte till ledarskapsutbildning eftersom det verkar vara en lärorik, spännande och unik utbildning.

– Jag är jätteglad och tacksam att få möjligheten att delta i ledarskapsprogrammet. Jag förväntar mig att få verktyg för att kunna utveckla och bredda mina kunskaper inom ledarskap, kommunikation och självutveckling. Jag ser fram emot att få träffa och få en inblick i de avdelningar och stödfunktioner som finns inom Färjerederiet.

Lisen är 33 år och bor i Brottbys utanför Stockholm med sin man och deras tre barn.

– Jag har idag arbetat hos Färjerederiet i tre år. Innan jag hittade till Färjerederiet arbetade jag inom skärgårdstrafiken och därefter några år som kundmottagare/arbetsledare inom Volkswagen koncernen. Min lediga tid tillbringas jag med familjen och våra vänner eller på en lång vandring längst en äventyrlig skogsstig.

Andreas Larsson

Befälhavare på Nordöleden. Han har vikarierat som DC och har god kännedom om våra system. Kan verksamheten mycket bra och har varit både matros och befälhavare. Har ett stort förtroende hos sina kollegor och visar alltid på

ett respektfullt och bra bemötande. Lösningsorienterad och kunnig inom administration.

– Ledarprogrammet är något som intresserat mig sedan det startade och ett intresse för att söka har funnits sedan dess. Jag blev därför glad när jag blev nominerad och tvekade inte att ta chansen när jag fick den.

Att hitta nya utmaningar och få vidareutvecklas i en bransch jag tycker om är något jag strävar efter och ser mycket goda möjligheter till det i Färjerederiet.

Andreas ser fram emot få en större inblick i verksamheten och lära sig mer om de system, arbetssätt och verktyg som används i Färjerederiet

Tidigare har han jobbat på fiskebåtar, Stena Line, Thunbolaget och NOS.

– Jag har jobbat flera somrar som matros/motorman på Nordöleden under tiden jag pluggade till sjökapten.

Han blev anställd som matros/motorman i Färjerederiet 2016 och var tjänstledigt i två år för att segla ihop sjötid.

– Jag har sedan 2018 varit anställd som befälhavare på Nordöleden och kör även på Björköleden.

Under tiden har jag även utbildat mig till kompassjusterare.

Andreas är 33 år gammal och uppväxt på Öckerö där han bött större delen av mitt liv. Nu bor han sedan en tid tillbaka med sambo i Göteborg.

– Ett av mina stora intressen på fritiden är ishockey som ligger mig varmt om hjärtat. Även om det inte blir så mycket spelande för egen del längre så är det en höjdpunkt på året när det drar igång. Annars gillar jag att göra det som årstiderna har att erbjuda. På sommaren blir det flera turer med min båt och vintrarna spenderar jag gärna i fjällen med skidåkning. ↓